

Toespraak laatste vergadering voor het zomerreces
Door de Voorzitter van de Tweede Kamer, Khadija Arib

Donderdag 5 juli 2018

Beste collega's,

Het zit er weer op.

Het is een goede traditie om u voor het zomerreces toe te spreken.

En zoals altijd komt deze toespraak laat op de avond.

Het is net de publieke omroep.

Op het moment dat je naar bed wilt, worden de mooiste buitenlandse series en de meest interessante documentaires uitgezonden.

Ik zal mijn best doen om u nog een beetje wakker te houden.

Te beginnen met een paar momenten uit het afgelopen jaar.

Onlangs presenteerden wij hervonden topstukken uit de Handelingenkamer en van de boekenzolder.

Het boek van Adam Smith dat tonnen waard is, lag lang onaangeraakt in de Handelingenkamer.

Een bijzonder stuk.

Misschien is het een goed idee om uw werkkamer in het reces eens flink uit te mesten.

Wie weet wat voor waardevolle spullen u dan tegenkomt!

Diezelfde middag werd nog een boek gepresenteerd, dat helaas wat minder aandacht kreeg.

Volgens de Handelingen was dit het eerste boek dat de toen piepjonge Tweede Kamer in 1816 opnam in haar bibliotheek.

Speciaal voor de heer Graus en mevrouw Ouwehand:
Dat boek heet *Nieuwe ondervindingen en leeringen aangaande bijen en de kunst van bijen te houden*.

Kennelijk is het een oude traditie dat Kamerleden zich om bijen bekommeren.

Hier in de binnentuin van de Tweede Kamer hebben we een eigen bijenvolk, dankzij de heer Graus.

En soms lijkt de Tweede Kamer zelf wel op een bijenvolk.

Kamerleden ploeteren wat af, werken in hun celletjes, gaan op zoek naar politieke voeding, zijn soms wat stekelig en... ze kunnen gaan zwermen.

Zo heet het als bijen uitvliegen en niet meer terugkeren naar de bijenkorf.

Van sommigen weten we waar ze naar toe zijn gevlogen.

De gemeente Amsterdam, de gemeente Den Haag, de gemeente Utrecht of gewoon naar huis.

Van sommigen weten we het niet.

Ineens, midden in een debat waren we mevrouw Joba van den Berg kwijt.

We hebben overal gezocht.

Niemand wist waar ze was.

Niemand.

Behalve de luisteraars van Radio 1.

Er waren voor sommigen van u mooie persoonlijke momenten.

Mevrouw Popken kreeg dochter Fee.

De heer Kwint, dochter Féline.

De heer Van Nispen verwelkomde kleine Jonas in zijn leven.

Mevrouw van Kooten- Arissen is in blijde verwachting.
Ook trad u onlangs in het huwelijk.

Precies op de dag dat deze naamswijziging in onze boeken was verwerkt, hadden we een hoofdelijke stemming.

Nadat de griffier de naam had geroepen, bleef het stil.
U wist niet dat het om u ging.

We hebben het afgelopen jaar veel moties, veel schriftelijke vragen en veel stemmingen gehad.

We gaan het reces in met een enorme waslijst aan debatten die we nog níet hebben gevoerd.

Kleine troost.

Mijn voorgangers gingen ook met een grote nog-te-doen-lijst de zomerperiode in.

Ook zij ergerden zich soms – net als ik - aan het taalgebruik in de Kamer en de ellen-lange interupties.

Van Dick Dolman mocht er nooit een seconde langer dan elf uur 's avonds vergaderd worden.

Onder zijn strenge Voorzittersshamer – in die tijd waren er geen microfoons die je gewoon uit kon zetten –

hamerde hij Kamerlid Flip Buurmeijer midden in een zin af.

De volgende dag mocht hij zijn zin afmaken.

Ook hadden mijn voorgangers net als ik een beetje last van de manier waarop Kamerleden in de zaal de Voorzitter duidelijk proberen te maken dat de Voorzitter te streng is.

De spreker moet afkappen of juist meer spreektijd moet geven.

Zo probeert een Kamerlid dat pál in mijn gezichtsveld zit, mij met lichaamstaal van-alles duidelijk te maken. En dat met van die overdreven weidse gebaren. Alsof hij de achtste symfonie van Mahler staat te dirigeren.

Voor een Voorzitter is het best lastig om te gaan met zo'n Kamerlid voor je neus.

Ik moest héél goed nadenken hoe ik hier bij om moest gaan.

En toen.. maakte ik hem voorzitter van de kunstcommissie!

Ik geloof dat deze commissie al meer spoedzittingen heeft gehad dan de Verenigde Naties!

Beste collega's,

U hebt hard gewerkt en heftige, belangrijke debatten gevoerd.

Zoals het gasdebat, het dividenddebat, en het debat over het raadgevend referendum.

U hield algemeen overleggen en organiseerde ronde tafel gesprekken.

Bijvoorbeeld over luchtvaart.

Er waren vlamme debatten bij, met overvolle publieke tribunes.

Het werk van de Tweede Kamer blijft mensen raken.

Ondanks onze tegengestelde meningen in de debatten, zijn we het over één ding eens: we werken voor hén en voor niemand anders.

Iedereen volgt ons.

Nederland zit bovenop op het politieke debat, op de tribunes, via onze eigen website, via de pers en via de sociale media.

We maken dag en nacht live Tweede Kamer TV.

Alles is terug te zien of te luisteren via de website, de app Debat Direct en sociale media.

We zijn misschien stiekem wel de grootste publieke omroep van Nederland.

Ons werk is mooi.

Maar ons werk heeft ook nare kanten.

Soms is het werk te zwaar.

Sommige Kamerleden worden bedreigd in hun persoonlijke veiligheid.

Ik vraag me wel eens af, kunnen Kamerleden hun werk nog blijven doen?

Maken we elkaar het werk soms niet moeilijk omdat we te hard zijn voor elkaar?

Omdat er geprobeerd wordt tegenstanders met allerlei middelen uit te schakelen?

Soms sluipen er methodes in ons vak, die niet thuis horen in een parlementaire democratie.

Stevige debatten horen thuis in deze zaal.

Het hoeft er ook niet altijd vriendelijk aan toe te gaan.

Het mag keihard zijn op de inhoud, maar zacht op de persoon achter de mening.

Ik kijk even naar de publieke tribune.

Welke Die-hards van de parlementaire pers er nog zijn.

Misschien kijken ze nu massaal online naar dit debat.

Hoewel journalisten het ons soms knap lastig maken,
zijn ze onmisbaar in het democratisch
proces.

Ze zijn en blijven ons kritisch geweten.

Nederland staat weliswaar op een hoge plaats in de
index voor wereldwijde persvrijheid, maar toch zie ik
dat de journalisten onder druk staan.

Onlangs een gerichte actie tegen De Telegraaf.

Dat heeft een enorme indruk gemaakt.

De actie tegen de Telegraaf raakt ons allemaal.

Onze vrije pers is een groot goed.

Neemt u deze overdenking mee naar uw
vakantieadres, of werkbezoeken die u gaat afleggen
deze zomer.

Of wanneer u een lekker sappige meloen in de zon eet.

Snijdt deze alstublieft wel in behapbare stukken en eet het zonder schil.

En slik `m niet in één keer door.

Ik wens u, alle Kamermedewerkers en journalisten een goed reces toe.

Rust goed uit.

Ik hoop u dan allen in goede gezondheid in september terug te zien.

Tot slot.

Het is laat.

Op de tafel van de griffier ligt een lijst waarop Leden zich kunnen inschrijven voor een lift naar Amsterdam. Er kunnen voor het einde van de vergadering maximaal twee leden intekenen.

Dan sluit ik nu de vergadering.